

Sveriges universitets-
& högskoleförbund
Tryckerigatan 8
111 28 Stockholm

Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

2013-03-19
Dnr 13/025

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Hantering av oredlighet i forskningen

Vetenskapsrådet och SUHF vill med denna skrivelse uppmana regeringen att tillsätta en utredning med uppgift att göra en översyn av och föreslå en ny hantering för oredlighet i forskning – med fokus på större tydlighet och rättsäkerhet och med internationell utblick. En översyn av det rådande systemet är angelägen både för forskningen och för samhällets förtroende för forskningen. Internationella hanteringsordningar bör granskas och eventuella goda exempel beaktas.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) fastslog 1997 riktlinjer för lärosätenas interna hantering av oredlighet i forskningen. Regeringen konstaterade i propositionen Forskning och förnyelse (proposition 2000/01:3) att dessa riktlinjer ansågs tillräckliga och att inga ytterligare föreskrifter behövdes. Frågan skulle dock följas upp och regeringen avsåg att återkomma.

Inom Vetenskapsrådet fanns under åren 2002–2009 en expertgrupp för oredlighet i forskningen som efter begäran om bistånd från läroästena utredde misstankar om oredlighet. 2007 återkom SUHF och Vetenskapsrådet till regeringen med ett förslag till hantering som innebar inrättande av en fristående instans för utredning av enskilda oredlighetsärenden. Denna expertgrupp lades ned vid årsskiftet 2009/2010 då regeringen inrättade en expertgrupp för oredlighet i forskning vid Centrala etikprövningsnämnden.

Antalet anmälda fall av oredlighet ökar och det nuvarande systemet har svagheter som bör utredas och åtgärdas. Regelverket är alltför vagt och ger inte tillräckligt grund för en rättsäker hantering. SUHF och Vetenskapsrådet vill därför med denna skrivelse återkomma i frågan där vi nedan pekar på några av de områden som bör beaktas vid en översyn:

- Forskning är till sin karaktär internationell. Medel ges från källor utanför Sveriges gränser och samarbeten sker mellan forskare i ett globalt nätverk. Det finns inget stöd i

befintliga riktlinjer eller regelverk för hur utredningar av misstänkt oredlighet i ett internationellt perspektiv ska bedrivas. Vid anklagelser om oredlighet vid samarbete mellan forskare i olika länder är det oklart vilka riktlinjer och regelverk ska gälla och vem som ska göra utredningen.

- Definitionen av begreppet ”oredlighet i forskning” behöver förtydligas och få en juridisk förankring. Idag saknas en nationellt enhetlig definition.
- Det finns olikheter i hur insatser från Centrala etikprövningsnämndens expertgrupp återopas. Det saknas också tydlighet kring vem och vad som kan/ska utredas och i vilken omfattning.
- Då forskarstuderande misstänks för oredlighet råder otydlighet om dessa ärenden ska hanteras som vetenskaplig oredlighet eller ska prövas i disciplinnämnd.
- Handläggningstiderna måste kortas då långa handläggningstider skapar en svår situation för både anmälare och anmäld.
- Rättsäkerheten vid bedömning av misstänkt oredlighet är bristfällig. Det bör göras tydligt vilka kompetenser som behövs för en rättsäker bedömning.
- Sanktionssystemet för konstaterad oredlighet behöver preciseras. Systemet bör även få en nationell samstämmighet, idag finns risk att liknande förseelser får olika påföljder. Myndighetschefens arbetsgivarroll måste beaktas då rektorerna besitter bestraffningsrätten i enlighet med arbetsrättsliga regler.

SUHF och VR menar att ovanstående punkter visar på avsevärda brister i nuvarande system och hoppas att en översyn skyndsamt kan komma igång. Vi är medventna om den pågående utredningen om Centrala etikprövningsnämndens organisation och eventuellt behov av en samordning av dessa utredningar torde ytterligare öka angelägenhetsgraden

För Sveriges universitets- och högskoleförbund

Pam Fredman
Ordförande

För Vetenskapsrådet

Mille Millnert
Generaldirektör